

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN
UPRAVA: Ljubljana,
Miklošičeva 22./II. Del.
zbornica. — Pošt. predal:
375. — Tel. št. 35-29. —
Pošt. ček. rač. št. 17.548.
— NAROČNINA: Za
nečlane 3 dni mesečno.
LIST IZHAJA
V SAK PETER

LETO IV.

LJUBLJANA, PETEK 6. SEPTEMBRA 1940.

ŠTEV. 36.

Za red in zakonitost

Kadar nobena postava več ne drži, kadar mimo zakonov lahko vsak po svoje dela in oblast neče ali ne more takega ravnanja preprečiti, nastane splošen nered. Učeno pravimo takemu neredu anarhija.

Zdi se, da smo pri nas vsemu temu že precej blizu. Nered je vedno večji. Ljudje odhajajo k vojakom. Eni so tam nekaj dni, drugi nekaj tednov, tretji nekaj mesecev. Četrtri sploh na vrsto ne pridejo. Družine tistih vpoklicancev, ki s svojimi rokami skrbe za njih vsakdanji kruh, prejema podpre neredno, v nezadostni izmeri. Zene in otroci ne vedo, kako živeti. Nimajo s čim kupovati. Stanovanja jim hišni gospodar sicer ne more odpovedati, toda stanarino bo treba pozneje poravnati. Takrat bo marsikdo frčal na cesto, če tega ne bo mogel v določenem roku storiti.

Cene živimol rastejo. Delavci skušajo rast cen dohiteti. Sklepajo nove kolektivne pogodbe in sporazumljajo se za draginjske doklade. Komaj pa strokovni tajnik pride domov z malim uspehom, že bi bilo treba drugi dan pri istem podjetju na nova pogajanja. Cene so kar čez noč zrastle pri nekaterih predmetih za 10, 20, tudi 50%. Kaj potem pomeni večerajšnji uspeh?!

Imamo uredbo o maksimiranju cen, toda na uredbo se nihče ne ozira. Maksimirali smo cene na drva, toda cene imajo svobodno pot preko maksimalne višine. Odlok mestnega poglavarstva ljubljanskega pravi in določa eno, sam tržni cenik mestne občine pa poroča glede cen čisto nekaj drugega. Uradni cenik ugotavlja: Odlok je samo na papirju!

Imamo zakone s strogimi določbami, ki naj bi varovale delovnega človeka pred izkoriščanjem in izrabljanjem. Imamo posebno določilo za verižnike z življenjskimi potrebščinami, ki določajo zanje prisilno delo v taboriščih. Pri tej strašni draginji, pri nesramnem izrabljanju milijonskih delovnih množic bi upravičeno pričakovali, da bomo brali dan za dnem: trgovec ta in ta v Ljubljani, ta in ta v Kranju, v Mariboru, na Jesenicah, v Novem mestu je bil kaznovan zaradi nedovoljenega dviganja cen na 5.000, 10.000, 20.000, 30.000 din, zaplenjena mu je bila zaloga in izročena odborom za prehrano, trgovec je bil poslan v koncentracijsko taborišče na prisilno delo. Isto se je zgodilo s tolkerimi mešetariji, isto s producenti življenjskih potrebščin. Zaprl so kmeta, ki je prašiče prodajal po 20.—din kg, zaprl so branjevko, ki prodaja jabolka po 8.—din kg, kaznovali so kmetico, ki je na trgu zahtevala 2.50 din za kilogram krompirja. Pri plači dveh, treh ali štirih dinarjev na uro, ki jih zasluži delavec za svoje garanje, bi to upravičeno pričakovali.

Toda nič takega ne čitamo. Beremo le, kako je odbor za pobiranje draginje večeraj in predvečeraj dovolil trgovcu, da dvigne cene moki, olju, volni itd.

Delavski stan k temu ne more več molčati. Delavec zahteva red v življenju, zahteva upravičeno, da se zakon izvaja. Pri svojih skromnih dohodkih, pri svojem težkem delu ima brezpogojno pravico in tudi dolžnost skrbeti za to, da nekaj stotin in tisočev izkoriščevalcev ne bo gazilo zakonov in predpisov oblasti in kopicilo na njegovo škodo svojega itak preobitega premoženja.

Mi zato zahtevamo znižanje cen življenjskih potrebščin in njihovo ustaljenje, zahtevamo ustaljenje delavskih plač na primerni višini, zahtevamo izpolnjevanje socialnih obveznosti vseh stanov in vseh poedincev naše državne celote. Zahtevamo izvajanje zakonov in postav tudi takrat, kadar so te v korist širokim množicam! Proti nastajajočemu neredu, ki kaže vse predznake splošne anarhije, zahtevamo najstrožjih kazni! Kdor se v teh dneh iz teh naših zahtev norčuje s svojim ravnanjem, se norčuje iz zakonov, je zločinec in največji sovražnik naroda in države. In kdor tega ne prepreči, če bi mogel, z njim zasluži isto obsodbo in enako kazen.

S svojim kraljem eno

Ljubljana bo letos 6. septembra, na praznik rojstnega dne našega mladega vladarja praznovala odkritje spomenika kralju Zedinitelju Aleksandru I.

Tako bomo Slovenci, ki nas bo ta dan združil z ljubeznijo do našega naroda in do narodne države, v duhu vsi zbrani okrog svojega kralja in pri spominu na njegovega pokojnega očeta. V teh viharnih časih hočemo državni praznik kraljevega rojstva in praznik odkritja spomenika njegovemu očetu praznovati še s prav posebnim poudarkom.

Vemo, da mora biti narod, ki naj ne propade, v teh dneh preizkušnje posebno tesno povezan med seboj v slogi in edinosti, da pa mora biti tudi eno s svojim vladarjem, ki predstavlja narodovo veličino ter zanjo pred Bogom nosi odgovornost. V sedanjih razvratnih časih je gotovo primerno, da ne pozabimo, da oblast izhaja od Boga in da smo ji zato dolžni spoštovanje in pokorščino. Kakor je vsak vladar pred

Bogom odgovoren za postave, s katerimi ljudstvu nalaga dolžnosti, tako smo mi odgovorni za to, kako te postave sprejemamo in izvajamo.

Ko se bomo po svojih delegatih klanjali spominom našega pokojnega vladarja in polagali venec v njegovo počastitev bomo mislili na našo državno celoto, na našo narodno vzajemnost in na strnjeno nas vseh v eno nedeljivo celoto z mladim vladarjem, ki bo moral kmalu nase prevzeti veliko breme državnega vodstva.

V vdanosti bomo prosili zato Boga, da bi čuval našo skupno domovino, da bi mladega kralja vodil po poti vladarskih čednosti in vrlin, ga obdal z dobrimi svetovalci in tako v svoji previdnosti in modrosti preskrbel za srečno, prosivita bodočnost našega vladarja, naše domovine in njenih narodov. Tako hočemo biti vedno, povdariti pa to posebno ob odkritju spomenika pokojnemu očetu mladega kralja, s kraljem eno.

Nekaj navodil romarjem

Priprave za naš delavski praznik na Mali Šmaren so končane. Za vsa romarska božja pota in za vsa naša delavska verska zborovanja ob tej priliki so določeni gg. duhovniki, ki so iz naklonjenosti do delavskega stanu prevzeli na naših romanjih službo božjo. Za naš delavski stan bodo darovali najvišjemu Gospodu daritev in ob tej priliki v kratkih cerkvenih govorih tudi nakazali zbranim vernim delavcem pot, po kateri naj hodijo v zvestobi do Boga v lepšo bodočnost. Določen je čas službe božje za vsako romarsko skupino. Posameznim aranžerjem so razposlana podrobna navodila za izvedbo celotne prireditve.

Večinoma so aranžerji posamezne podružnice in njihovo članstvo o teh podrobnih navodilih, ki so jih prejeli iz centrale, že poučili. Nekateri važnejše stvari za vse tu še enkrat ponavljamo:

Romarske skupine iz posameznih krajev in okolišev naj se zbirajo točno po načrtu na določenih zbirališčih in naj potujejo na kraj romanja tako, da se bodo na točkah, ki so vnaprej določene za spajanje posameznih grup, z njimi sešli ob določeni uri.

Naša prireditve je predvsem verskega značaja in naj to tudi vsak udeleženec s svojim zadržanjem to na zunaj izpričuje. Gotovo bomo ta dan veselili naše skupne družbe z ostalimi tovariši, toda to veselje naj bo umerjeno in urejeno. Udeleženci naj pazijo, da v nobenem slučaju ne bodo dali prilike za upravičeno kritiko.

Hrano naj vsak po možnosti s seboj

vzame. Verjetno je, da po gostilnah v nekaterih krajih ne bodo zadosti pripravljene.

Pri službi božji naj vsi udeleženci pojo pesmi, ki smo jih razposlali za ljudsko petje. Aranžerjem smo priporočili, da vsaka romarska celota zbere vodilne pevce v poseben zbor za to petje. Ne pozabite vzeti s seboj tudi organista, če še ni naprošen za orglanje organist romarskega kraja. Na verskem zborovanju molimo na glas, naše delavske časti vredno, za blagoslov naši prireditvi, za naš delavski stan, za naš narod, za naše cerkveno in narodno vodstvo. Na zborovanju pazite, da ne bodo kakšni nepoklicanci povzročali nereda in motenj. Versko zborovanje zaključite s pesmijo »Povsod Boga.«

Za zaposlitev udeležencev na romanjih pri točki okrepčilo in razvedrilo smo poslali aranžerjem in vsem podružnicam še nekaj čisto podrobnih določil. Ta točka naj nas v prijateljstvu poveže med seboj in naj nam v debati da nove pobude za naše delo in za našo rast.

Večina romarskih aranžerjev nam je sporočila, da bodo romarski zbor zaključili še s popoldansko pobožnostjo v cerkvi. Prosimo vse, da ves čas prireditve držijo najlepšo disciplino in da tudi na njej vztrajajo do konca. Vsi upoštevajmo navodila okrožnih in skupinskih aranžerjev in jih kar najbolj natančno izpolnjujmo. Tako bomo pokazali, da smo organizacijsko čvrsto zgrajeni in da razumemo, kaj od nas zahteva čas, v katerem živimo.

Naš prijatelj 5 let minister

Dne 1. septembra je preteklo 5 let, odkar je naš sodelavec za zgraditev enotnega slovenskega delavskega pokreta na temelju narodnih tradicij, g. Dr. Miha Krela, postal minister. Pet let njegovega nepretrganega dela za naš narod znači ta doba. Ni mogoče pravično oceniti izredne marljivosti in brezprimerne samozataje, s katero je ta mož v teh 5 letih v pozabljenosti svojih osebnih interesov vse sile postavil v službo naroda in države. Samo v eni knjigi je to zabeleženo in tudi samo enega plačnika more najti, ki bo

vse, kar je storjenega prav nagradil. Bog je štel prestano trpljenje, prečute noči, desetisoče intervencij in on sam bo mogel plačati ogromno čezurno delo tega našega prvega sodelavca.

Zveza združenih delavcev se živo zaveda, da je zlasti njena rast tesno združena s posebno naklonjenostjo, ki jo je uživala pri g. ministru.

Ob petletnici za-to želimo, da bi Previdnost g. ministra ohranila na važnih mestih v vodstvu slovenskega naroda čilega in zdravega še skozi veliko številno petletnic.

Razpored

za naš delavski praznik

8. IX. 1940.

Vsemu članstvu priobčujemo v svrhu točne informiranosti razpored naših delavskih romanj na Mali Šmaren:

1. Ljubno pri Brezjah:

Služba božja ob 9 uri, opravi jo g. Godina Jožef, kaplan na Jesenicah. Po sv. maši zborovanje, ki ga vodi Markič Matevž, delavec KID. Govorita Langus Jože, prvi podpredsednik centrale ZZZ in Onič Maks, delovodja KID. Po zborovanju okrepčilo in razvedrilo. — Ob treh popoldne večernice pri Marijinem oltarju na Brezjah.

2. Šmarna gora:

Sv. maša ob 10 uri. Daruje jo gospod Bartol Mirko, ekspozit v Dravljah. Po sv. maši zborovanje, ki ga vodi Raš Janez, uradnik OUZZ. Govorita: Sodja Jožef, predsednik OUZZ in Golob Stane, uradnik OUZZ. — Ob dveh popoldne pete litanije Matere božje.

3. Homec pri Kamniku:

Sv. maša ob 7 uri. Daruje jo g. Tavčar, duhovni vodja ZZZ, Kamnik. Po sv. maši zborovanje, ki ga vodi Dolenc Janez, predsednik ZZZ, Kamnik. Govorita: dr. Čeferin Emil, uradnik Zadržne zveze in Weider Jurij, tajnik okrožja ZZZ, Kamnik in delavec v Induplati. Po zborovanju na vrtu g. Repanška razgovor in razvedrilo.

4. Nova Štifta pri Ribnici:

Sv. maša ob 9 uri. Daruje jo gospod Skvarča Stanko, kaplan v Kočevju. Zborovanje po sv. maši vodi Struna Andrej, predsednik ZZZ iz Kočevja. Govorita: Kužnik Franc, delavec, Kočevje, in Milharčič Luka, strokovni tajnik ZZZ. Ob 13.30 popoldanska cerkvena pobožnost. Ob 15 odhod z Nove Štife.

5. Sv. Planina nad Trbovljami:

Sv. maša ob 10 uri. Opravi jo g. dekan Markež Franc iz Zagorja. Zborovanje vodi Dolar Jožef, rudar iz Trbovelj. Govorita: Jesih Adolf, predsednik ZZZ, Trbovlje, in dr. Žebot Ciril, uradnik Narodne banke.

6. Gora Oljka:

Ob 10 uri sv. maša, ki jo daruje p. Gregor Jože. Zborovanje vodi Končan Franc, uradnik DZ, Celje. Govorita: profesor Bitenc Mirko in Skoberne Slavko, vodja ekspoziture v Celju.

7. Ptujška gora:

Sv. maša ob 10 uri, katero daruje g. Orešnik Jože, kaplan, Sv. Križ pri Rogški Slatini. Govorita: Horvat Avgust, krojaški pomočnik, M. Sobota, in Košnik Jože, strok. tajnik Zveze viničarjev v Ljutomeru. Zborovanje vodi Kojc Franc, tajnik ZZZ iz Ptuj.

8. Jeruzalem:

Sv. maša ob 1/2 10 uri. Daruje jo gospod duhovni svetnik Klekel Jožef. Zborovanje vodi Casar Jože, uradnik Borze dela, Murska Sobota. Govori: Kralj Franc, predsednik Zveze stavbincev ZZZ.

9. Gorca pri Mariboru:

Sv. maša ob 10 uri. Daruje jo gospod prof. Zličar, ravnatelj bogoslovnega semenišča v Mariboru. Na zborovanju po sv. maši, ki ga vodi Urankar Ivan, predsednik ZZZ (splošna), Maribor. Govorita: Mastinšek Franjo, šef ekspoziture DZ, Maribor, in Theuerschuh Ivan, ravnatelj meščanske šole v Slovenjgradcu.

Dežurstvo v Del. zbornici

Od Delavske zbornice smo prejeli: Z ozirom na današnje razmere in želje delavstva, da bi mogli v Delavski zbornici opraviti posle tudi v popoldanskih urah, je upravni odbor Delavske zbornice na seji dne 31. avgusta t. l. sklenil uvesti dežurno službo in je urad za stranke odprt dopoldne od 8. do 2. ure, popoldne pa od 4. do 1/2 7. ure zvečer. Nato se opozarjajo vsi, ki žele po opravih priti v Delavsko zbornico v Ljubljani.

Pred važnimi odločitvami za mizarsko in tekstilno delavstvo

Akcija mizarskega delavstva, katero vodi Delavska zbornica s strokovnimi organizacijami že tretje leto, se bliža uspešnemu zaključku.

Mizarsko delavstvo je stremelo za sporazumno ureditvijo delovnih pogojev v mizarski stroki, ni pa našlo razumevanja pri pretežni večini delodajalcev, vsled česar je večina mizarskega delavstva zaprosila kr. ban. upravo, da predpiše tarifno lestvico, ker odklanjajo delodajalci sklenitev pogodbe.

Pretekli četrtek je sklicala Delavska zbornica strokovne organizacije mizarskega delavstva na posvetovanje, na katerem je bil izdelan in utemeljen predlog za tarifno lestvico, ki je bil v petek izročen in razložen zastopnikom kr. banske uprave s prošnjo, da se tarifna lestvica nujno uveljavi.

Mizarsko delavstvo pričakuje, da bo ugodeno upravičenim zahtevam ter izvršen predpis tarifne lestvice in tako onemogočena nelojalna konkurenca posameznih podjetij na račun zaslužka delavstva.

Prav posebno pažnjo pa posveča Delavska zbornica težkemu položaju tek-

stilnega delavstva in je 18. in 19. t. m. imela dve konferenci s predstavniki strokovnih organizacij in delavskimi zaupniki tekstilnih podjetij v Mariboru in Kranju. Na podlagi sklepov teh konferenc je dala iniciativo za sklicanje posebne ankete pri kr. banski upravi, ki se je vršila v torek 3. septembra. Pretekli petek pa je Delavska zbornica skupno s strokovnimi organizacijami izdelala predloge za to anketo, v katerih predvideva način nujne pomoči od redukcij prizadetemu delavstvu, dalje postopek za slučaj nadaljnjega omejevanja obratovanj, potrebno ustanovitve posebnega podpornega fonda za od redukcij prizadeto delavstvo ter ureditev medsebojnih odnošajev z enotno kolektivno pogodbo.

Ker se nahaja tekstilno delavstvo v izredno težkem položaju, upamo, da bodo stavljeni predlogi z razumevanjem sprejeti od delodajalcev, da pa bodo tudi naše javne ustanove ukrenile vse za takojšnjo odpomoč tekstilnemu delavstvu, kateremu bo najbolj pomagano, če se mu zajamči redno zaposlitev.

Določitev plačilnih lestvic mizarske stroke

Pretečeni četrtek je Delavska zbornica sklicala vse strokovne organizacije na posvetovanje, kako naj se uredi in izdela realen predlog plačilne lestvice za mizarsko stroko, katero misli v kratkem času izdati ban. Dravske banovine.

Da je prišlo tako daleč, da se je oblast morala odločiti za izdajo takšne lestvice, kar je pri nas prvi primer, je krivo dejstvo, ker velika večina delodajalcev ni našla razumevanja za upravičene delavske težnje.

Da je določitev takšne lestvice, ki bo veljavna za vso banovino, res narekovala nujnost, se vidi že iz tega, ker so se podjetniki zlasti v večjih mizarskih centrih, upirali sklenitvi krajevnih kolektivnih pogodb in sporazumov in to utemeljevali s tem, da že itak težko občutijo nelojalno konkurenco s podeželja, kjer je veliko delovnih moči, se dela za minimalne plače in kjer se tudi socialna zakonodaja v velikih primerih krši.

Znano je, s koliko uvidevnostjo so delavske strokovne organizacije nadaljevale akcijo za sklenitev kolektivne pogodbe. Našle pa so razumevanje le pri mizarski industriji oz. večjih podjetjih, dočim so se mizarske zadruga in združenja, ki so večkrat preje povdarjale potrebo po izločitvi nelojalne konkurence, izrekle proti, ne da bi zato navedle kakšne tehtne razloge. To se je pokazalo zlasti, ko je kr. banska

Anarhija v trgovini

V zadnjem času se pri nas godijo kaj čudne stvari. Prideš n. pr. v trgovino in povprašaj za par kilogramov moke, dobiš jo seveda le, ako si stalen odjemalec. Ko te potreba čez en dan ali mogoče dva privede zopet v trgovino, vidiš, da si bil prav za prav srečen, ko si včeraj plačal moko po din 6.50 za kg, — kajti danes ti trgovec že pove, da je moka že po 8.— din, jutri pa da bo že po 9.— din itd. Vprašuješ se: kako je to mogoče, da se sploh more cena moki, ki je že itak neprimerno previsoka, kar meni nič tebi nič, povišati v enem ali dveh dneh za cela dva dinarja ali celo 3 do 4 din, kar se v velikih primerih dogaja. Vprašuješ se, kje je v Ljubljani in tudi drugod takozvani »odbor za pobiranje draginje«. Ni zato čudno, če ti pri tem pride na misel, da si je najbrž ta »odbor« še pravočasno oskrbel zaloge moke in drugih potrebščin, ker bi sicer, videl, da nobeden trgovec še ni rekel: »Pri meni so pa še stare cene moke, ker imam zalogo še po prejšnjih cenah.«

Ko tako dalje premišljuješ se čudiš, ko veš, da se pri nas vse uredbe in zakoni tako striktno izvajajo kot nikjer

v državi. Le kar se tiče preprečitve draginje in njenih zlih posledic, ki jih ima zlasti delavski stan, se ne izvajajo in ostanejo na papirju.

Prav v zadnjem času smo dobili zopet Uredbo o nadzorstvu cen na drobno. Vprašanje je, kako se bo v praksi obnesla? Po izkušnjah sodeč, bodo trgovci že dobili kakšno špranjo, skozi katero se bodo zrinili in tako obšli Uredbo. Anarhija bo potem še večja.

Ljubljanski velesejem

Po enem letu imamo v Ljubljani zopet velesejem, ki traja do vključno ponedeljka 9. t. m. Še nobena dosedanjih velesejmskih prireditelj se ni vršila pod tako neugodnimi okolnostmi. Toda navzlic temu je na velesejmu vse živo, veselo vrvene je napolnjuje razstavne prostore. Ta velesejem je znamenje slovenskega veselja do ustvarjajočega dela in zaupanja v lastno tvorno moč. Prav je tako, kajti močna volja, zaupanje v samega sebe in delo nas bo preko vseh zaprek popeljalo iz težke sedanosti v boljšo bodočnost. — Razstave industrije in obrti kažejo večina naše lastne proizvode, ki po kakovosti in izdelavi prav nič ne zaostajajo za tujimi, so pa cenejši. Posebne razstave so za me-

Položaj tekstilnega delavstva v Sloveniji

V avgustu je število zavarovanih tekstilnih delavcev zopet padlo. — V primeri z lanskim letom se je število zavarovancev zmanjšalo za 1500. — Ustanovi naj se poseben sklad za izredne podpore ob velikih redukcijah.

3. septembra ob 10. uri se je pričela na banski upravi anketa o položaju tekstilnega delavstva v Sloveniji. Delavska zbornica je predložila poročilo o položaju tekstilnega delavstva v dravski banovini, predloge za nujno pomoč po redukcijah že prizadetega delavstva, predlog o postopanju pri omejevanju obratovanja in predlog za ureditev delovnega razmerja v tekstilni industriji.

Delavska zbornica je nadalje opozorila na ukrepe, ki naj zajamčijo tekstilnemu in predilniškemu delavstvu, da ne bo oškodovano pri dajatih socialnih ustanov (OUZD. Javne borze dela), zaradi tega, ker se skuša breme redukcij razdeliti na najširši krog tekstilnega delavstva. Nujno so potrebni ukrepi, ki bodo delavstvu zajamčili nezmanjšane podpore pri javnih borzah dela o brezposelnosti, kakor tudi pri OUZD, če kdo ob času delne brezposelnosti ali skrajšanega delovnega časa oboli. Delavska zbornica smatra nadalje, da je treba ustanoviti poseben sklad za izredne podpore za primer velikih redukcij. Nedvomno je, da bo po izrednih vplivih povzročeni konjunkturi in rudarski in plavžarski stroki sledila kriza, ko se bodo razmere normalizirale. Tedaj bo reducirano veliko število delavstva, ki ne bo moglo najti takoj zaposlitve v drugih industrijskih panogah.

Delavska zbornica predlaga, naj se anketa načelno izjavi za ustanovitev takega podpornega sklada za tekstilno industrijo, ki naj se razširi kasneje na vso industrijo v Sloveniji. DZ je tudi predlagala, naj se določi poseben odbor iz vrst delodajalcev in delojemalcev, ki naj sestavi statut tega sklada. Zajamčena mora biti popolna avtonomija sklada.

GIBANJE DELAVSTVA PO STATISTIKI OUZD

OUZD vodi statistiko razvoja posameznih industrij v konjunktornem in sezijemskem pogledu, ki kaže za tekstilno industrijo, da je število zavarovancev v primeri z lanskim letom letos padlo v januarju za 434, v februarju za 528, v marcu za 524, v aprilu za 320, v maju za 388, v juniju za 665 in v juliju za 1041. V januarju lani je bilo zavarovanih 16.778 tekstilnih delavcev, v januarju letos pa 16.344. Od januarja lani je raslo število zavarovancev od meseca do meseca skoraj stalno. V avgustu lani je bilo zaposlenih največ delavcev iz tekstilne stroke in sicer 17.329, v juliju lani je bilo zavarovanih 17.006 delavcev, v juliju letos pa samo še 15.965. V avgustu 1940 je število zavarovanih delavcev še nadalje padlo ter bo znašala razlika v primeri z lanskim letom okoli 1500 oseb.

Zaradi vedno spreminjajočega se stanja redukcij v tekstilni in predilniški industriji je težko podati natančen pregled sedanjega stanja omejitve v obratih. V pregledu navaja Delavska zbornica redukcije v glavnih obratih, kakor so bile sporočene v drugi polovici letošnjega avgusta.

Na Gorenjskem, v Ljubljani in okolici so bile redukcije tekstilnega delavstva v 18 podjetjih, na Štajerskem v 20 podjetjih. Obratovanje sta omejili tudi Tekstilna v Kočevju in Jugoslovenska tekstilna tovarna Mautner v Litiji.

IZREDNA POMOČ V BREME LASTNIKOV TEKSTILNIH PODJETIJ IN JAVNIH USTANOV

V predlogu za nujno odpomoč z redukcijo že prizadetega tekstilnega delavstva predlaga delavska zbornica, naj odločilni činitelji ukrenejo vse, da se pospeši nabava potrebnih surovin iz držav, s katerimi imamo trgovinske pogodbe ali smo z njimi v pogajanjih.

ščana in podeželskega človeka zelo važne. Kaj vse se da doseči s smotrenim delom na vrtni in v reji malih živali! Gospodinjska razstava nam podaja smernice, ki se naj jih gospodinje drže v vsakdanji prehrani družine v današnjih težkih časih. Razstavi »Zobna tehnika« in »Protiletalska obramba« sta za vsakega zanimivi in potrebno je, da si jih ogledate. Na drugem prostoru si morete prav od blizu ogledati motorna in jadrnalna letala. Ornitolška razstava kaže koristnost ali škodljivost poedinih vrst naših ptic. Tudi likovna umetnost je prav lepo zastopana. — Že po tem kratkem opisu se vidi, kako pester in zanimiv je naš velesejem, ki je letos res prav pristno slovenski.

Urad za razdelitev bombažnega prediva naj bi pri razdelitvi razpoložljivih količin še posebej upošteval tekstilne in predilniške tovarne v Sloveniji, zlasti v obmejnih krajih. Pri delitvi vojaških del naj se v prvi vrsti upošteva Slovenija.

Vsem z redukcijami prizadetim delavcem in delavkam naj se nudi enkratna izredna pomoč, in sicer v breme lastnikov tekstilnih in predilniških obratov, ki naj izplačajo samskim delavcem in poročenim brez otrok, ki so bili odpušteni zaradi omejitve obratovanj, enkratno podporo v višini vsaj 14-dnevne plače, poročenim z otroci pa vsaj enkratno podporo v višini štiritedenske plače. V breme javnih ustanov (banske uprave, bednostnega sklada, javne borze dela, pristojne občine), naj se podeli nadaljna enkratna podpora v isti višini na isti način kakor v breme lastnikov obratov.

Vsem z redukcijo prizadetim delavcem in delavkam naj priznajo lastniki tekstilnih in predilniških obratov za čas delne redukcije: samskim in poročenim brez otrok 50% izgubljenega zaslužka, poročenim z otroci pa 75% izgubljenega zaslužka.

Iz poročil o stanju v tekstilni industriji je razvidno, da se redukcije vedno bolj širijo in pada vedno več delavstva v belo in pomanjkanje. Delavstvo želi v prvi vrsti redno zaposlitev ter so nujno potrebni ukrepi, da dobimo potrebne surovine ne le za tekoče obratovanje, marveč tudi za zalogo za primer nepredvidenih dogodkov. Prednostno upoštevanje Slovenije pri doletitvi surovin utemeljuje DZ z lego Slovenije kot obmejne pokrajine. Izredne podpore v breme industrije utemeljuje z dejstvom, da ima tekstilna in predilniška industrija za seboj več let dobre konjunktore, v katerih je imela visoke dobičke, ki grede vsaj deloma na račun izredne pridnosti in sposobnosti zaposlenega delavstva in nizkih mezd, ki so se plačevale v tekstilni stroki.

Del delodajalcev je pokazal v krizi, ki je zadela delavstvo, hvalevredno uvidevnost in je v večji ali manjši meri podprl delavstvo. Drugi del delodajalcev pa do danes za svoje reducirano delavstvo ni storil ničesar. Nujno potreben je torej sklep o enkratni podpori reduciranim, kakor tudi o pomoči z redukcijo delno prizadetemu delavstvu, ki v današnji dragiže v polni zaposlitvi ne more več kriti vseh življenjskih potreb.

Bednostni sklad se je doslej uporabljal v prvi vrsti na podeželju in ni imelo industrijsko delavstvo od njega skoraj nikakih koristi. I z tega sklada naj se v sedanjih krizi votira večji znesek za enkratno pomoč reduciranim tekstilnim delavcem. Tudi prizadete občine morajo najti primerne kredite v isti namen. Javna borza dela je dolžna poiskati izredna sredstva za podporo reduciranim delavcem.

Za strežniško osebje

Na iniciativo DZ je začelo CTDZ akcijo, da se pristopi h končno veljavni ureditvi službenega razmerja strežniškega osebja v umobolnicah, ki se nahaja še vedno v nevdržnem položaju.

V juniju 1940 je dalo ministrstvo za socialno politiko zagotovilo, da se bo službeno razmerje uredilo s splošno uredbo, ki je v izdelavi in bo ta uredba stopila v veljavo tekom 3 do 4 mesecev.

Dne 26. julija 1940 je bila objavljena nova uredba o izrednih dokladah državnih uslužbencev in upokojencev, ki predvideva v istem smislu vprašanje doklad za nastavljenemu osebju svojih resorov.

Delavska zbornica je poslala apel na ministrstvo za socialno politiko, da v smislu svoječasne izjave nujno izdela načrt besedila uredbe o službenih odnošajih pomožnega osebja v umobolnicah in pri izdelavanju načrta upošteva tudi sedanje draginjske razmere in pooblastilo iz čl. 6. že citirane uredbe. Nadalje naj se dela na to, da bo nova uredba stopila v veljavo s 1. 9. 1940. torej z istim dnem, ko stopijo v veljavo nove doklade za nastavljenemu osebju.

Načrt uredbe naj se v smislu § 39. zakona o zaščiti delavcev dostavi vsem delavskim zbornicam, da v kratkem roku sporoče svoje pripombe in protipredloge, tako, da bo uredba lahko že tekom septembra 1940 uzakonjena.

Svoj predlog je zbornica utemeljila z dejstvom, da je pomožno osebje v vseh ostalih resorjih, kakor finance, državne železnice, monopolska uprava, vojaške delavnice itd. že opetovano dobila poboljšanje položaja, le pomožno osebje v državnih zdravstvenih zavodih doslej še ni prišlo na vrsto in je zato nujno potrebno, da se ga izdatno podpre, ker se nahaja v najtežjem položaju.

Naša borba - naša rast

Velenje

Pri našem rudniku se v zadnjem času pogosto dogajajo razne nesreče. Med tem so bili od lani do letos trije smrtni slučajji. Enega rudarja iz Bevc je ubil električni tok, drugega, iz Konč, je ubila debela plast premoaga, tretji pa je padel kot žrtev rudnika; bil je to Stropnik Jernej iz Prelog, ki se je na podoben način ponesrečil dne 28. VIII. ter umrl na poškodbah drugi dan ob 4 uri zjutraj v Slovenjgraški bolnici. Pripeljali so ga nazaj v Preloge in se je pogreb pokojnega vršil 30. avgusta ob 4 uri popoldne na Škalah. Bil je naš somišljenik in žalujemo vsi za njim. Zapustil je mlado ženo in enega otroka. Bridka in neizprosna smrt ga je iztrgala njegovi družini in nam v 39 letu starosti. Počivaj, dragi Jernej, mirno in bodi Ti zemljica lahka, saj se vidimo vsi skupaj enkrat tam gori nad zvezdami!

V nedeljo 8. septembra vsi na goro Oljko! Ob pol 10 uri je sv. maša in pridiga za romarje, po sv. opravilu je pa delavsko zborovanje, kjer bodo lahko delavci in delavke od več strani povedali, kdo da so in kaj hočejo. Tudi delavci iz Šaleške doline ne bomo držali jezika za zobmi in bomo tudi katero povedali na glas. Na svidenje, tovariši in tovarišice!

Kranj

V nedeljo 8. septembra je naš dan, dan romanja vsega slovenskega katoliškega delavstva. Naša podružnica, kakor vam je že znano, bo romala na Šmarno goro. Poleg vseh vabil, ustmenih in pismenih, vas danes ponovno in zadnjič vabimo, da se udeležite našega tabora. Tabor bo manifestacija, zato bomo s svojo udeležbo pokazali našo moč in našo skupnost. Poleg vseh navodil, ki ste jih že dobili iz našega časopisa, vam danes dodajamo še sledeče, kar se tiče izrecno samo podružnic kranjskega okrožja, in sicer:

Romarji naših podružnic bodo romali na Šmarno goro s kolesi in v vlakom. Zbirališča so, za tiste, ki potujejo z vlakom, ob pol sedmi uri na kolodvoru, za kolesarje pa ob isti uri pred kranjsko farno cerkvijo. To velja za vse, kar jih bo romalo na Šmarno goro iz našega okrožja. Vozne listke naj kupijo oni, ki potujejo z vlakom, do Medvode, prav tako bodo tudi vsi kolesarji šli po glavni cesti v Medvode, kjer se bomo vsi združili še s podružnicama Preska in Škofja Loka. Vsled tega priporočamo tudi šenčurski podružnici, da se potrudijo v Kranj na zbirališče, da bomo šli vsi skupaj. Vsak naj si nabavi romarski znak, ki ga dobi pri odbornikih ali pa pred odhodom na zbirališče. Udeležite se tega prvega romarskega dne polnoštevilno!

Ljubljana-spletna

Naša podružnica bo seveda tudi romala v nedeljo 8. sept. na Šmarno goro.

V sporazumu z drugimi skupinami v Ljubljani, se bomo tudi mi zbrali v Št. Vidu pred cerkvijo ob pol 8.

Člani! Zavedajte se svoje dolžnosti! Naj ne bo nobenega, ki bi ta dan ostal doma! Pokažimo, da je tudi v naših vrstah red in disciplina, katera mora priti do izraza v nedeljo! Spored romanja je razviden podrobno v tej številki »Slovenskega delavca«.

Škofja Loka

Na romanje ZZZD članov in somišljenikov, dne 8. t. m. na Šmarno goro, ponovno vabljamo vsi! Odhod z vlakom ob 1/2 7 zjutraj do Št. Vida, s kolesi pa po dogovoru s čakališča v Plevni. — Tovariši, tovarišice, somišljeniki! Zavedajmo se božjepotne nujnosti v teh časih in pohitimo pod zaščito šmarnogorske Matere! Poleg tega se spoznamo še s tovariši od drugod. — S skupno pobožnostjo, ki jo bomo opravili, bomo pomirjeni, potolaženi in nanovo pripravljani za bodoče naloge.

Trbovlje

V soboto 31. avgusta se je vršila širša seja ZZZD, na kateri se je razpravljalo predvsem o delavskem romanju na sv. Planino. Sklep se je: Zberemo se na dan romanja, t. j. 8. septembra t. l. ob 1/2 8 (pol osmi) uri zjutraj pred Društvenim domom v Trbovljah, odkoder bo skupen odhod na sv. Planino. — Prosimo člane in prijatelje našega pokreta, da se tega romanja udeležijo v čim večjem številu. Saj bo na ta dan zborovalo in romalo k Marijinim svetiščem vse verno katoliško delavstvo iz vseh delov Slovenije. To bo zgodovinski dan slovenskega katoliškega delavskega pokreta. Zato naj nihče ne zamudi prilike, slišati naše zahteve in predloge za preureditev družbe na stanovski podlagi. Ti naši predlogi, ki bodo na zborovanjih po-

dani, bodo ob priliki preurejevanja države, od merodajnih činiteljev vpoštrevani.

Romarski znaki se bodo dobili ob četrtni dalje v tajništvu ZZZD in na dan romanja pred odhodom na sv. Planino, na zbirališču pred Društvenim domom.

Slovenjgradec

Od nas ni bilo sedaj dolgo časa nobenega glasu. Marsikdo bi si mislil, da smo že zaspali. Res je, da smo zaradi časa in zaradi drugih prilik popustili pri svoji prvotni delavnosti, vendar zaspali zaradi tega še nismo. Mi smo še, še živimo, še dihamo! To si naj dobro zapomnijo tudi tisti, ki so mislili, da smo obesili že vse na klin, in ki tudi žele, da bi to storili.

Minulo zimo smo vzdignili dovolj prahu pri podjetju tovarne meril Ivan Mikoliča, da se zaposle delavci, ki so bili odpuščeni. Pri razpravah na sreskem načelstvu je podjetnik slišal mnogo očitkov, ki so jih njegovi delavci iznesli na njegov račun. Podjetnik je obljubil, da bo sčasoma delavce sprejel nazaj v delo. Njegova obljuba se v celoti ni izpolnila. Nekaj moških je zaposlil, mnogo izmed njih je pa še ostalo na cesti. Priznati pa moramo, da smo vendar le nekaj dosegli, kar se do sedaj še ni posrečilo nobeni drugi organizaciji, ki je poskusila srečo v tem podjetju. Dosegli smo to, da podjetje sedaj redno izplačuje pripadajoče tedne za orožne vaje, bolezenske tedne in drugo. Tudi sedaj še nismo slišali, da bi podjetnik ali njegova gospa šikanirala delavce kakor prej ter očitno nasprotovala naši organizaciji. Pač pa vedno in vedno še slišimo pritožbe proti delovodju radi njegovega šikaniranja in brezvestnega priganjanja. Delovodja se morda ne zaveda, da je ravno radi njegovega priganjanja v obratu toliko nesreč. Le pogledjmo na one reveže, ki so postali nesrečni, zdaj eden, zdaj drugi brez prstov na roki, brez dlani itd.! Vse te nesreče so nastale samo zaradi priganjanja, češ, nujno je, rabimo! Zakaj pa potem odpušča delavce, če mu je pa po drugi strani taka sila, da mora priganjati zaposlene delavce? Tega ne razumemo! Pred kratkim je bilo odpovedano štirim delavkam. Slišimo, da jih bo odpuščenih še več. Slišali smo, da se je g. Mikolič nekje izrazil, da bo odpustil take, ki imajo doma svoj kos kruha, in bo obdržal tiste, katerim je delo v tovarni njihov edini zaslužek. To bi mi odobravali, če je res nujno, da mora nekaj uslužbencev odpustiti, da odpusti tiste, ki niso odvisni od zaslužka v tovarni in imajo doma še dovolj velik kos kruha, obdrži pa one, ki so zaslužka potrebni. Saj to bi tudi bilo v smislu našega predloga. Toda pri zadnji odpovedi štirih delavk smo videli, da ni tako. Nobena od navedenih delavk ni naša članica. Vendar moramo biti toliko pravični in delavsko objektivni, da se moramo zavzeti za nje, ker so zaslužka potrebne. Ena od teh je bila težko bolna za boleznijo, ki si jo je gotovo nakopala v podjetju.

Tudi v tovarni kos se obeta s pomanjkanjem dela. Petim delavcem je bilo že odpovedano. Pravijo, da se bo skrajšal delovni čas. Da bi bilo vsaj to! Bolje je vedno, kakor pa, če se večletni delavci odpuste! Ugotovili pa smo, da so bili zadnji odpuščeni delavci z večletno zaposlitvijo, sprejet je pa bil v delo nov delavec, ki je podjetju bolj ljub zaradi drugega naziranja. Tudi plače delavcev v naših podjetjih bi se morale dvigniti, zlasti v tovarni meril, ker imajo stari delavci, družinski očetje z nad 10 letno službo komaj reci in piši: po 2.75 din na uro. Kako naj živi ta s to plačo pri 7 članski družini, si lahko mislimo! Toliko za danes, drugič pa še kaj več. V nedeljo, dne 8. t. m. poromamo na goro Oljko pri Velenju na delavsko romanje. Vse člane vabimo, da se tega romanja v čim večjem številu udeležijo. Potujemo z avtom, če nas bo zadostno število. Zbirališče ob 7 uri pred Gasilskim domom. Avto bo stal največ 15 din za osebo. Če se bo prijavilo premajhno število, se odpeljuje v vlakom ob tri četrt na osem zjutraj do Velenja, nato pa peš. Poleg drugih govornikov govori tudi naš narodni poslanec g. Ivan Theuerschuh.

Grosuplje

V nedeljo 1. t. m. ob 8 uri se je vršil članski sestanek, ki je bil zelo dobro obiskan.

Na sestanku nam je poročal delegat centrale tov. Lombardo. Izčrpan nam je pojasnil potek pogajanj, ki so se vršila pretekli teden med podjetjem »Motvoz« - Grosuplje in obema organizacijama.

Sporazum je prinesel nekoliko zboljšanja delavstvu, vendar pa je že do sedaj draginja toliko narasla, da bo treba misliti že na nova pogajanja, ker delavstvo

ne more pošteno preživljati sebe in svojih družin s sedanjimi plačami.

Zlasti je poudaril važnost, da se delavstvo organizira v polnem številu. Le tako se bodo lahko pokazali večji uspehi. Število doslej organiziranih nikakor ne odgovarja številu delavstva, ki je zaposleno v tovarni.

Vse kričanje rdečih o nekakšni večini v tovarni, se razblini že samo ob dejstvu, da v vseh svojih dolgih letih obstoja ni mogla spraviti članstva vsaj v nekako razmerje s številom neorganiziranih. Drevo, ki stoji na slabi zemlji, začne kmalu hirati, ne rodi sadu in se mu tudi veje kmalu osuše in odpadejo. Prav tako je z našo »rdečo« v Grosuplju. Veliko kričanja, laži, natolcevanja in denunciacij na račun ZZZD, sami pa vseeno ne store za delavstvo nič koristnega, čeravno pravijo, da imajo vse vodstvo tovarne na svoji strani.

Na sestanku je bila navzoča tudi neka delavka, ki se zlasti odlikuje po svojem sovraštvu in strupenem jeziku proti ZZZD. Ta delavka pa je odšla z dolgim nosom, ki se ji bo pa še povečal, ko bo morala gledati, kako ZZZD v Grosuplju in okolici vedno bolj napreduje, ne oziraje se na take demagoge.

Na sestanku je bilo tudi dokončno določeno, da bo naša skupina romala na Šmarno goro, da pa bo drugo leto privedla slično romanje na Zaplaz, najbrže o binškoštnih praznikih. Peljemo se z vlakom do Št. Vida nad Ljubljano, nakar se pridružimo skupinam, ki pridejo od drugod in ki bodo čakale pred cerkvijo. Člane pozivamo, da se vsi brez izjeme udeležijo romanja in tako pokažejo tudi disciplino, ki vlada v naših vrstah. Podroben spored je razviden iz »Slov. delavca«.

Žalna

Po sestanku v Grosupljah se je vršil tudi sestanek v Žalni. Pokazal je, da se tamošnje delavke in delavci živo zanimajo za ZZZD. Ustanovljen je bil pododbor ozioroma odsek podružnice Grosuplje, ki bo imel nalogo, da zbere čim več pristašev in somišljenikov v vrste ZZZD. Vse delavstvo, ki spada pod faro v Žalni, naj se združi v ZZZD! Pokažimo, da se zavedamo resnih časov, v katerih živimo! Pokažimo, da smo člani katoliške skupnosti in da hočemo le v tej skupnosti priti do svojih pavic in zmage slovenskega delavstva!

Murska Sobota

Zadnja »Murska Krajina« z dne 1. t. m. je prinesla »značilno« notico pod »Poslano« s podpisi dveh delavk in predelavke Kondilove na čelu.

Po izjavah delavk postopanje predelavke Kondilove napram delavkam ni niti najmanj v skladu z delavskimi interesi. Zato pa se je v resnici predelavka Kondilova odločila za tja, kamor res spada. — Kakšno je delovanje JSZ, nam jasno pove tudi odločitev slovenske duhovščine na zborovanju 6. III. 1940 pod predsedstvom ljubljanskega škofa. Ta odločitev je močno odjeknila med vsem slovenskim delavstvom in danes je, prej tako »slavna« JSZ, podobna potapljaljoči se lađji. Predelavki Kondilovi želimo obilo uspeha pri nje-nem organiziranju. Sedaj je pokazala tudi svojo pravo barvo. V naših vrstah takih, kot je ona, ne maramo!

Delavke! Hočemo biti verne hčere svojih očetov, zato pa nočemo zatajiti njihove vere in prepričanja! Zato pa proč z vsem, kar ni našega slovenskega, proč z vsem, kar je pod internacionalističnim in marksističnim vplivom!

Maribor

Samó kratek čas nas še loči do delavskega romanja. Poskrbimo, da bo naše romanje veličastno, da bo ostalo vsem v neizbrisnem spominu! Pokažimo, da smo res nepremagljivi! Naše Okrožje je dalo izdelati za udeležence romanja lične znake s cervkivo na Gorci in svilenim zelenim trakom. Če jih boste imeli premalo, jih dobite še v Mariboru. Ravno tako prejmejo vsi udeleženci tekst ljudskih cerkvenih pesmi, ki jih bomo peli pri sv. maši in pri slovesnih večernicah. Zbirališče vseh udeležencev je brezpogojno pred Delavsko zbornico v Mariboru, Sodna ulica 9. Točno ob 8 uri bodo reditelji sestavili sprevod, ki bo krenil s prapori in z godbo na čelu k Sv. Petru. Število udeležencev vsak podružnice bomo v prihodnjem »Slovenskem delavcu« objavili. Vse podružnice naj tekmujejo, da ne bo nobena premalo zastopana! Naše romanje se vrši ob vsakem vremenu. Zaradi tega izgovori ne bodo držali. Vse člane in članice prosimo, da se točno držijo navodil poslanih okrožnic. Če boste želeli kaka posebna navodila, jih boste prejeli od rediteljev z zelenimi traki na rokavu. Vse člane ponovno naprošamo, da pripeljejo s seboj tudi

Nameščenci!

ČLANSTVU LJUBLJANSKE PODRUŽNICE ZDRUŽENIH NAMEŠČENCEV!

Naša dolžnost nas veže in je potrebno, da dokažemo našo skupnost s tovariško ZZZD ob priliki prvega slovenskega delavskega romarskega dneva.

Iste cilje zasledujemo, ista je naša borba in med nami moramo ustvariti soglasno razpoloženje. Tako bomo, povezani v strnjene vrste, poudarili našo skupnost in enotnost ter moč našega pravičnega pokreta, s katerim mora danes sleherni računati.

Romali bomo na naš tabor v nedeljo 8. t. m. na Mali Šmaren, in sicer na Homec pri Kamniku.

Tovarišice, tovariši! Odzovite se in pridite na naš tabor polnoštevilno!

Na taboru bo govoril naš tov. dr. Emil Čeferin in je njegov govor za nas vse nadelne važnosti.

Julij Korun, predsednik.

svojce. Povabite pa tudi prijatelje našega katoliškega delavskega pokreta! Po končanem verskem organizacijskem zborovanju bo tudi skupno slikanje vseh romarskih udeležencev in bomo slike objavili v našem glasilu, »Slov. delavcu«. Prav vsi pridite, izpričali bomo našo katoliško zavest in prosili Boga, naj blagoslovi naše delo! Bog živi!

Odbor.

Zg. Šiška

Redni mesečni sestanek smo imeli prejšnjo nedeljo. Na sestanku je poročal za centralo tov. Golob Stane, — o vseh problemih, na katerih je danes slovenski krščanski delavec zainteresiran in za katerih izvedbo so danes uprte oči vsega slovenskega delavstva v našo ZZZD. Mi verujemo in smo prepričani, da bo ZZZD svoj program izvedla do kraja. — Sestanek je nepričakovano lepo uspel, tako po udeležbi, kakor tudi po strokovni živahnosti naših članov.

Radi romanja smo sklenili, da se ga prav vsi udeležimo; večina tudi s svojci. Zberemo se med 7 in 1/2 8 uro v nedeljo pred Gasilskim domom, nakar odkorakamo skupno skozi Dravljah na glavno zbirališče v Št. Vid. V Dravljah pred cerkvijo pričakujemo, da se nam pridružijo vsi tisti tovariši delavci, ki so ohranili še kolikšak zdravo kri in razum in katerim je dobrobit svojega stanu zares pri srcu.

ECZ - Ljubljana

Naši odgovorni činitelji vedno in povsod poudarjajo, da je socialni položaj tramvajarskega uslužbenstva vsestransko odličen, kar pa stvarno ni res. Tramvajski uslužbenci so oni uslužbenci, ki so vedno v naporni službi, izpostavljeni vsakovrstnim šikanam, pa naj si bo petek ali svetek. Po narodi službe se lahko primerjamo z železniškim uslužbenstvom, ki je v ostalih ozirih toliko na boljšem, da jih vsaj potniki ne denuncirajo, ker železniški pravilniki so obojestransko strogi, tako, da ne more priti do nesramnih izpadov na račun uslužbenstva, kakor se to dogaja vsak dan pri nas.

Na dnevnem redu je, da tramvajski potniki denuncirajo uslužbenstvo za pogreške, ki jih čestokrat ni, ali so pa take prirode, da bi bilo vredno kaznovati radi klevetanja potnike, ne pa uslužbenstvo. Ne bi tega napisali, da bi se ne kakor v zasmeih krivici, ki se nam v tem pogledu godi, še celo v javnem časopisju blatilo. Ravno te dni se je zgodil slučaj, ki meče čudno luč na ljubljansko izobraženstvo. Na viški progji se je vozila dama, ki je vozno karto plačala z dvajsetakom. Ko je sprevodnik odšel po dvajsetaku pripadajoči znesek za vozni listek, je dama ogorčeno zahtevala, da ji mora sprevodnik vrniti drobšč od pedesetaka, ne pa od dvajsetaka. Ko je sprevodnik vljudno pojasnil, da je vozni listek plačala z dvajsetakom, se je strahovito razburila in sprevodnika ožigosala z besedami, ki niso za objavo primerne, češ, čakaj bom že sproročila zadevo ravnateljstvu. Sprevodnikova sreča je bila, da je to zadevo videlo več potnikov, ki so se sami javili, da bodo v slučaju, da bi bil sprevodnik klican na odgovor, izjavili ravnateljstvu, da je dama plačala z dvajsetakom ne pa v pedesetakom.

Ravno tako se je te dni zgodil slučaj, ki je tudi vreden, da ga objavimo. Daleč stran od tramvajске postaje ca 30 metrov stoji boljši gospod s kovčegom. Ko tramvaj privozi na postajo, voznik počaka, da bi gospod stopil na tramvaj ali gospod stoji kot prikovan in noče na voz, temveč žuga s pestjo vozniku, češ, počakaj te bom pripravil ravnateljstvu, da boš vedel ustavljeni tam, kjer so potniki, ne pa po tvoji glavi. Voznik kot tak je tudi imel priče, da je vstavil točno na postaji in da je bila dolžnost potnika, da pričaka tramvaj na postaji ne pa na oddaljenem mestu. (Nadaljevanje na 4. str.)

(Nadaljevanje s 3. strani.)

Zanimiv je tudi slučaj, ki se je dogodil v Florijanski ulici. Uslužbenec, ki je bil prost je slučajno bil priča prizoru, ki se je odigral med avtomobilistom in siromašnim kolesarjem približno takole: Po Florijanski ulici je privozil z veliko brzino avtomobil brez hupanja tako, da je prisilil v nasprotni smeri prihajajočega kolesarja, da se je umaknil na pločnik, kar se mu pa radi brzine avtomobila ni popolnoma posrečilo tako, da je avtomobilist kolesarja podrli. Mesto, da bi avtomobilist, ki je bil brez dvoma kriv nesreče, dvignil kolesarja in vprašal za poškodbe, je kolesarja še nesramno nahrulil, češ, če ne znaš voziti, pa doma bodi. Pričujoči uslužbenec je opozoril avtomobilista na predpise cestnega reda, kar pa je avtomobilista silno razburilo in je zahteval od našega uslužbenca, da se legitimira, kar je uslužbenec radevolje storil. Par dni po tem dogodku je imenovani gospod v tramvaju skupini uslužbenec, odhajajočih iz službe izjavil sledeče: »Jaz bom tega lumpa že javil ravnatelju, da ga bo postavil na cesto.« Ker je bil slučajno pri stvari pričujoč tudi uslužbenec, ki mu je bila zadeva znana, je gospoda prosil, da naj prijave g. ravnatelju ne napravi, ker je uslužbenec itak siromak, ki ima drugih stvari dosti, ne pa še take izven službene prijave. Koliko se je gospod tega priporočila držal, nam ni znano.

Taki in slični slučajji se dogajajo na dnevnem redu in bomo pač v interesu celotnega uslužbenstva primorani, da se bраниamo s tem, da bomo take slučaje prijavljali imenoma.

Mestni prehranjevalni odsek je pred kratkim razposlal ravnatelstvu nalog naj popiše vse uslužbenstvo, češ, da bo tudi tramvajsko uslužbenstvo deležno jedilnega olja po nabavnih cenah, ki ga razpolaga imenovani urad. Uslužbenici so z velikim veseljem sprejeli vest mestnega prehranjevalnega urada, toda žalibog danes vidimo, da je bila to samo potegavščina. Olja kljub mnogostevilnim intervencijam še danes ni. Povodom intervencije tov. predsednika Suštaršiča pri mestnem prehranjevalnem odseku se mu je sporočilo, da bo olje v najkrajšem času poslano, čim ravnatelstvo izda nalog. Na poznejše intervencije smo dobili izjavo, da je jedilno olje rezervirano samo za mestna podjetja — socialnega značaja. Mislimo, da bi tudi uslužbenici ECŽ bili potrebni in sicer vsaj družinski očetje, da bi se jim podelilo obljubljeni olje, če ni mogoče v ponudni količini, pa vsaj v zmanjšani količini.

Na stvar se povrnemo še prihodnjič, vsekakor bomo delovali na tem, da se tudi uslužbenstvu ECŽ priznajo ugodnosti s strani prehranjevalnega odseka, kakor jih ima ostalo mestno uslužbenstvo.

Gorje pri Bledu

Naša akcija pri »Gorjani« napreduje. Delavstvo tega podjetja je zaželelo, da uredi svoje razmere s podjetjem s kolektivno pogodbo, katera naj zlasti razčisti vprašanje procentnih nadur. V veliki večini je delavstvo še neorganizirano, tem potom pa pozivamo tiste, ki še niso, da skupno delavsko borbo za kruh podprejo s tem, da se takoj organizirajo.

Vse člane kovinarskega odseka opozarjamo, da bo organizacijske zaščite pred redukcijami pri KID deležen samo tisti, ki bo imel v redu plačano članarino.

Naše romanje, kakor je članstvo že znano, se vrši v nedeljo 8. septembra. Odšli bomo s prvim jutranjim vlakom iz Podhoma. Na Jesenicah pa se bomo združili z okrogno skupino. Vse člane vabilo, da se prijavijo pri aranžerju našega romanja, tov. predsedniku Poldu Jožetu.

Naj ne bo nobenega člana, ki bi neopravičeno izostal od romanja!

Viničarji

Viničarji, poljski in lesni delavci izpod zelenega Pohorja poromamo na dan 8. septembra v obilnem številu k Mariji na Gorco pri Št. Petru pri Mariboru. Naš revni viničarski stan roma k Mariji, ki je zdravje bolnikov, pribežališče grešnikov, tolažnica žalostnih. V teh težkih časih iščimo pri Mariji, Kraljici miru, tolažbe in pomoči! — Odpeljemo se z vlakom ob tričetrt na sedem iz postaje Račje-Fram ter se zberemo pred Delavsko zbornico v Mariboru. Naj nobeden ne manjka!

V soboto, dne 14. sept. ima naša skupina važen sestanek ob 1/2 8 uri zvečer v gostilni gospe Zöhrer. Razpravljalo se bo o novi dopolnilni uredbi viničarskega reda. Pozivamo vse viničarje, da se tega sestanka udeležijo točno ob določenem uri. Pridite vsi, katerim je v teh težkih časih še kaj mar našega življenjskega obstoja in kateri ste zavedni pokretaši našega viničarskega stanu! Tistim pa, kateri pridejo samo iz radovednosti, ali vohunstva, da potem svojim gospodom razlagajo, kaj so vse na sestanku teh ubogih »veincerljev« slišali in ki za kozarec vina sami sebi v obraz bijejo, svetujemo, naj rajši ostanejo doma. Poročat pride zastopnik centrale iz Ljutomer. Na svidenje!

Potrebe gradbenega delavstva

S skrbjo gleda gradbeno sezijsko delavstvo v bližajočo se zimo. Ze prejšnja leta, od pamtiveka menda je bilo gradbeno delavstvo najbolj zatirano. Tirani vseh časov so vpregli človeške mišice, da so zgradile orjaška dela katera so še danes živ dokaz njihovega trpljenja. Kitajski zid, anfiteatri, piramide do neba visoke, na vseh teh delih se je izčrpalo na milijone življenj, samo, da se je nekdo pobahal s svojim umotvorom. In to izjemanje energij stavbinskega delavstva se vleče kot rdeča nit iz prastarih časov v današnjo moderno dobo. Prav na isti način se danes to ubogo ljudstvo izkorišča in prav tako ta uboga raja (danes hira in umira v bedi in pomanjkanju. Kot nekdanj, tako tudi danes gradi naše delavstvo udobna stanovanj z luksuznimi obednicami in toplimi kopalnicami, zato da samo pozimi zmrzuje po senikih.

Mi pa, kot predstavniki tega delavstva ne smemo držati križem rok in ne smemo molče gledati tega trpljenja. Delavstvo nam je zaupalo svojo usodo in zato je naša sveta dolžnost, da žrtvujemo prav vse, da se njihov položaj omili.

Po šestmesečnih pogajanjih, po intervencijah in anketah in po trdi stavki smo dosegli skromen povišek. Toda ta povišek že zdavno ne odgovarja več dejanskim potrebam. Med tem so šle cene gor in gor in gredo iz dneva v dan in nihče ne ve do kam in nihče ne ve do kdaj. V gospodarstvu je nastala anarhija in vsak iz svojega mesta gleda kako bi odnesel dobiček zase. Magnati se zbirajo, imajo »važne« konference, izdane so resolucije, poslana brzojavke toda cene gredo gor in gor.

In prav sedaj ko milijoni občutijo moč in brezobzirnost kapitala, prav sedaj, ko izgublja delavstvo vero in zaupanje do vsakogar, je potrebno, da nujno in neobhodno potrebno, da vstane nekdo, da stori konec temu nečloveškemu početju. In mi prosimo in opozarjamo da se to mora zgoditi takoj!

Mi vemo, da je naše gradbeno delavstvo vsako zimo hiralo in stradalo, toda še bolj vemo, da bo v današnjih razmerah in prihodnje zimo umiralo od gladi in mraza. Slovensko javnost vprašamo, kako si ona predstavlja zimsko življenje sezijškega delavstva, kateri bo brej dela, brez kruha, brez drv a s kopicco lačnih in premraženih otrok. Mi apeliramo na vse tiste ljudi, ki

imajo v rokah usodo naroda, da naj ne gredo preko teh dejstev. To je jasen opomin Mesettisočev slovenskih gradbenih delavcev.

Državna oblast naj stori vse, da se cene življenjskim potrebščinam ustavi v ustanovijo. Ne zahtevamo zvišanje plač, pač pa zahtevamo znižanje cen. Ako se pa kapitalistu res nihče noče zameriti, potem pa zahtevamo, da se nam plače zvišajo za 50%. Vsak kdor bo o tem odločil naj ve, da ga bo manj stala zamera napram nekaj kapitalistom kakor pa napram stotisočem delavcem.

Gradbeno delavstvo prosimo, naj se oklepa svojih celic, svojih organizacij, da ima lahko zveza točen pregled nad vsem gradbenim delavstvom, ter, da mu lahko daje direktive in smernice.

Naše odseke nadalje prosimo, da nam poročajo o vseh krivicah, katere jim prizadevajo brez vestni podjetniki. Zalostno,

Ljubljansko mestno delavstvo v mezdnem gibanju

Ljubljansko mestno delavstvo je osnovalo posebni akcijski odbor, da v mejah zakonskih možnosti pokrene vse, kar je mogoče, da se položaj mestnega delavstva čim preje izboljša.

Akcijski odbor je poslal mestnemu poglavarstvu posebno resolucijo mestnega delavstva za zvišanje mezd. V tej resoluciji ugotavljajo, da se je položaj mestnega delavstva znatno poslabšal v zadnjih 10 letih, da se na vloge organizacij na posredovanje zaupnikov le redkokdaj odgovarja. Mestno delavstvo v tej resoluciji nima enotnega službenega reda, ne pragmatike, tudi ne kolektivne pogodbe. Mesto kolektivne pogodbe, ki naj bi določevala plače, napredovanja, praznike, dopuste itd. je cela kopa raznih okrožnic, ki te stvari urejajo, ki pa se dejansko ne izvajajo, ker je njihov pregled pravzaprav nemogoč. Nemogoče je še posebno zato, ker večina teh okrožnic ne pride v roke delavskim zastopnikom.

Delavstvo tudi želi, da prejema svoje plače tedensko in sicer ob tepkih, da potem gospodinjje morejo ob sobotah na trgu

vnepovpijoče je, da je še večina stavbenikov, kateri se že te skromne kolektivne pogodbe ne držijo. Izigravajo še tisto boro zaščito, katero delavstvu daje naša zakonodaja. Pišite nam o vsem tem, da te prijave razkrinkamo, da jih bodo ljudje pljuvali v obraz ne pa, da se bodo prid njim odkrivali. Združimo se, napravimo obrambni zid pred temi krvosesi človeštva. Naj ne bo nihče izven naših vrst, kajti vsak tak delavec ni vreden svojega imena in ni vreden, da se kdo za njegovo usodo poteguje. Vsak naj dobro ve, da ga ne bo nihče rešil ako si sam ne bo pomagal. Moč in pomoč moramo iskati predvsem v nas samih.

Stavbinec, ki je te dni plačal v naši pisarni članarino v znesku din 14.— naj javi svoje ime dotični uradnici, kajti ista njegovega imena ni zabeležila in sedaj ne ve na katero ime ta znesek knjižiti.

nakupiti potrebnih živil. Tako je bilo preje, sedaj pa se izlačuje ob sobotah in to ne več tedensko, niti 14 dnevno, ampak kar mesečno. Mesečne plače s tako majhnimi zneski pa za družinsko gospodarstvo nikakor niso primerne. Delavstvo se je že ponovno pritoževalo za tedensko izplačilo, a doslej še brezuspešno.

Svoječasno je mestna občina regulirala plače navzdol zaradi ozdravitve mestnih financ. Tedaj je bilo rečeno, da bo znižanje trajalo samo 1 leto. Sedaj pa je preteklo že 3 leta, plače pa so ostale še zmeraj enake in se seveda niti najmanj niso približale porastu sedanje draginje.

Delavstvo je po akcijskem odboru zato predložilo svoje predloge za ureditev svojih upravičenih zahtev. Akcijski odbor je obvestil o mezdnem gibanju ljubljansko delavsko zbornico in tudi vse strokovne organizacije.

Obveščamo o tej mezdni akciji naše delavstvo, ljubljanskemu mestnemu delavstvu pa želimo v teh težkih časih pri njihovih prizadevanjih popolnega uspeha.

Naš uvoz in izvoz v prvih 6 mesecih

Vojskovanje držav je imelo na našo zunanjo trgovino silno močan vpliv. U koliko smo izvozili in uvozili za čas prvih 6 mes. tek. leta, nam povedo sledeči podatki. Od januarja do junija je bilo iz naše države izvoženo 1,871,560 ton raznega blaga — v istem razdobju 1939. leta pa 1,663,876 ton. Izvoz v tem letu je večji od lanskega za 207,684 ali za 12,48%. Vrednost celokupne izvožene robe znaša 3,848,498,422 dinarjev. Denarna vrednost je od lanske večja za 1,434,657,112 ali za 59,43%. Iz primerjave izvoza po količini in vrednosti vidimo, da je v % porastla vrednost precej več, nego porast po količini. Ta večji porast v ceni gre v glavnem na naslov povečanja cen naših predmetov.

Od najvažnejših proizvodov smo izvozili:

bakra za 415,5 milj. dinarjev; ostalih rudarskih proizvodov za 991,7 milj. dinarjev; kož za 89,1; živine za 296 milijonov, od teh svinj za 132 milj., goveje živine pa za 73,8 milj.; svežega mesa in drugih mesnih izdelkov za 365 milj.; suhih sliv za 91 milj.; pšenične moke za 45,9 milj., raznega žita za 139,4 milj.; itd.

Od vsega izvoza smo izvozili v 6 držav 79,88%. Na prvem mestu je Nemčija v katero smo prodali 32,35% vsega izvoza. V Italijo 14,02%. V Francijo 13,57%. V Češko-moravski protektorat 10,19%. V Madjarsko 5,67%, V Anglijo 4,08% itd.

Naš uvoz v prvih 6 mesecih pa je razviden iz sledečih podatkov:

Vse robe in blaga smo izvozili 693,465 ton ali v denarni vrednosti za dinarjev 3,089,085,229. Za isti čas v letu 1939 leta pa je naš uvoz znašal po količini 612,409 ton, a v denarni vrednosti 2,527,896,484 dinarjev. Iz tega se razvidi, da je porast v tem letu za 31,056 ton ali za 13,24% po vrednosti pa za 561,188,745 dinarjev ali za 22,20% večji.

Interesantne pa so tudi številke našega uvoza in izvoza v času izjemnega položaja t. j. od septembra 1939 l. do konca junija t. l.

Uvozili smo v tem času vsega skupaj 982,492 ton v vrednosti 4,468,800,429 dinarjev. V istem razdobju leta 1938-1939 pa je znašal uvoz 1,017,594 ton ali v vrednosti 4,047,280,614 dinarjev, kar pomeni, da se je uvoz blaga v tem vojnem izjemnem času zmanjšal za 35,092 ton ali v %

za 3,45%. Po vrednosti pa se je uvoz povečal za 421,519,815 dinarjev ali 10,42%. Iz tega sledi, da smo mi uvoženo blago kupovali po precej višjih cenah nego je bilo to v normalnem času.

V istem času pa smo izvozili iz države 2,965,855 ton razne robe. V letu 1938-39 pa 2,888,427 ton. Iz teh števil sledi, da se je izvoz v sedanjem izjemnem stanju

povečal za 77,428 ton ali za 2,69% po vrednosti za 1,624,131,615 ali za 37,52%. Te številke nam prikazujejo, da je bil skok cen pri izvoznih predmetih večji od onih, ki smo jih uvozili.

V razdobju sept. 1939 — junij 1940 naša zunanja trgovina izkazuje aktivo od 1,484,406,773 din, napram one v 1938-39 je večja za 1,202,611,800 dinarjev.

Prepovedi na rudarske plače

Še lansko leto je glavni odbor Jugorasa začel akcijo preko Centralnega tajništva delavskih zbornic, da se važnemu vprašanju prepovedi na rudarske plače napravi konec.

Končno je ta akcija tudi rodila zaželjeni uspeh. Predsedništvo apelacijskega sodišča v Sarajevu je 10. julija t. l. poslalo razpisala vsem okrognim in nokrajnim sodiščem na svojem področju po katerem bodo morala sodišča pri reševanju predlogov kakor za dovoljenje izvršitve, tako tudi za izdajanje začasnih odredb — v kolikor se izvršba ali začasna prepoved zahteva na plačo rudarskega uslužbenca — se držati določbe čl. 195 rudarskega zakona za Bosno in Hercegovino od 14. maja 1881., ki izključuje dopustnost izvršbe oz. začasne prepovedi.

Jugoras je v tem konkretnem slučaju zahteval, da sodišča ob priliki reševanja predlogov za dovoljenje izvršb nad zaslužkom rudarjev naj upoštevajo določbe čl. 195. imenovanega zakona, ker se je ugotovilo, da sodišča po vprašanju veljavnosti tega zakona neenako postopajo. Medtem ko nekatera sodišča smatrajo, da je ta predpis v veljavi, druga to zavračajo z ozirom na predpis čl. 2. Uredbe o uvedbi zakona o izvršbah in zavarovanju od 4. junija 1937.

Da se omogoči enolično izvajanje zakona po navedenem vprašanju, je predsednik apelacijskega sodišča v Sarajevu podrejenega sodišča opozoril na sledeče:

Člen 2. Uredbe o uvedbi zakona o izvršbah in zavarovanju od 4. junija 1937 do-

loča, da ko dobi nov izvršni postopek obvezno moč, prenehajo veljati vsi predpisi drugih zakonov, uredb, določb, in pravilnikov o predmetih, ki so urejeni z novim izvršnim postopkom, v kolikor niso tem novim izvršnim postopkom ali z samo uedbo še v veljavi.

Člen 6. Uredbe našteva predpise posameznih zakonov, ki so v veljavi in ne navaja sicer določb rudarskega zakona za Bosno in Hercegovino iz leta 1881, ki se nanašajo na omejitve dopustnosti izvršbe predvidene iz čl. 195. rudarskega zakona. Toda kljub temu se ne more priti do zaključka, da je z novim postopkom v splošnem in posebno s predpisom čl. 248. anoliran predpis § 195. rudarskega zakona. Ta namreč normira, da se plača rudarjev ne more vzeti niti pod sodno prepoved niti pod epsekucijo. To pa iz sledečih razlogov:

1. Ker niti člen 6. uredbe, niti izvršni postopek ne ukine izrecno člena 195. rudarskega zakona.

2. Ker je izvršni postopek splošen zakon in kot tak sam ob sebi ne more ukiniti določb rudarskega zakona za Bosno in Hercegovino iz leta 1881.

Na koncu še pripominjamo, da je Vrhovno sodišče v Sarajevu, ki je kot kasa-cijsko sodišče reševalo konkretne slučaje zavzelo istotako gori navedeno stališče in je v zvezi s tem predsedstvo apelacijskega sodišča v Sarajevu v svojem razpisu od 10. julija 1940. opozorilo vsa sodišča, da se pri nadaljnji uporabi zakona o tem vprašanju ravnajo po navedenem stališču.

Na delavske sloje nagromadene krivice zahtevajo čim popolnejšega obračuna.